

Smlouva s Abrahamem

Texty na tento týden

Genesis 15–19

Základní verš

„Abram však řekl: ‚Panovníku Hospodine, co mi chceš dát? Jsem stále bezdětný. Nárok na můj dům bude mít damašský Elíezer.‘“ (Gn 15,2)

V 15. kapitole knihy Genesis se odehrává důležitá událost – Bůh potvrzuje svou smlouvu s Abrahamem. Po smlouvě s Noemem tak jde o druhou smlouvu, o které čteme v Genesis.

Podobně jako smlouva s Noemem, i smlouva s Abrahamem zahrnuje jiné národy, protože jde v konečném důsledku o součást věčné smlouvy, kterou Bůh nabízí celému lidstvu (Gn 17,7; Žd 13,20).

Tato část Abrahamova života je naplněna emocemi – strachem, ale i smíchem. Úzkost a strach prožívá Abram (Gn 15,1), bojí se i Sára (Gn 18,15) a Hagar (Gn 21,17). Abram se však také směje (Gn 17,17), podobně Sára (Gn 18,12) a Izmael (Gn 21,9) si nacházejí důvod k smíchu – nebo spíše k výsměchu. Tyto kapitoly ukazují mimo jiné na citlivost a srdečnost. Abram vášnivě usiluje o záchranu lidí žijících v Sodomě, stará se o Sáru, Hagar i Lota a projevuje pohostinnost vůči cizincům (Gn 18,6).

V tomto kontextu Bůh změní Abramovo jméno, které znamená vznešenost a váženost, na Abrahama „otce hlučícího davu pronárodů“ (Gn 17,5). Vidíme zde tedy další náznaky univerzální podstaty toho, co Bůh plánuje učinit prostřednictvím své smlouvy s Abrahamem.

Osnova lekce

V další lekci se budeme věnovat druhé fázi Abrahamova příběhu a jeho zkušenosti s Bohem. Zaměříme se na smlouvu, kterou s ním Bůh uzavřel, i na to, co z ní plynulo.

- Gn 15,1–6: Abrahamova víra (neděle)
- Gn 16,1–6: Abrahamovy pochybnosti (pondělí)
- Gn 17,1–10: Znamení smlouvy (úterý)
- Gn 18,9–14: Syn zaslíbení (středa)
- Gn 18,22–32: Lot v Sodomě (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ABRAHAMOVA VÍRA

¹Po těchto událostech se stalo k Abramovi ve vidění slovo Hospodinovo: „Nic se neboj, Abrame, já jsem tvůj štít, tvá přehojná odměna.“²Abram však řekl: „Panovníku Hospodine, co mi chceš dát? Jsem stále bezdětný. Nárok na můj dům bude mít damašský Eliezer.“³Abram dále řekl: „Ach, nedopřáls mi potomka. To má být mým dědicem správce mého domu?“⁴Hospodin však prohlásil: „Ten tvým dědicem nebude. Tvým dědicem bude ten, který vzejde z tvého lůna.“⁵Vyvedl ho ven a pravil: „Pohled' na nebe a sečti hvězdy, dokážeš-li je spočítat.“ A dodal: „Tak tomu bude s tvým potomstvem.“⁶Abram Hospodinovi uvěřil a on mu to připočetl jako spravedlnost. (Gn 15,1–6)

³Co říká Písmo? „Uvěřil Abraham Bohu, a bylo mu to počítáno za spravedlnost.“⁴„Kdo se vykazuje skutky, nedostává mzdu z milosti, nýbrž z povinnosti.“

⁵Platí toto blahoslavenství jen pro ty, kdo jsou obřezáni, či také pro ty, kdo nejsou obřezáni? Čtete přece: „Abrahamovi byla víra počítána za spravedlnost.“ (Ř 4,3.4.9)

Osobní studium

Přečti si texty Gn 15,1–21 a Ř 4,3.4.9.22. Jak Abram poznává, co znamená žít vírou? Jaký význam měl obětní obřad, který měl Abram vykonat?

První Boží odpověď na Abramovu starost o dědice (Gn 15,1–3) bylo, že bude mít vlastního syna – „vzejde z tvého lůna“ (Gn 15,4). Stejný jazyk používá prorok Nátan k označení potomstva mesiášského krále (2S 7,12). Abram dostal ujištění a „Hospodinovi uvěřil“ (Gn 15,6), protože chápal, že splnění Božího zaslíbení nezávisí na jeho vlastní spravedlnosti, ale na Boží spravedlnosti (Gn 15,6; porovnej s Ř 4,5.6).

Taková představa byla pro Abramovy současníky neobvyklá. Například v náboženství starých Egyptanů vycházelo rozhodnutí soudu ze srovnání počtu spravedlivých skutků člověka a spravedlnosti bohyně Maat, která představovala božskou spravedlnost. Jinými slovy, člověk si „spasení“ musel zasloužit.

V příběhu dále čtete, že Bůh připravil obětní obřad, který měl Abram vykonat. Oběť v podstatě ukazuje na Kristovu smrt za naše

hříchy. Lidé jsou spaseni milostí, darem Boží spravedlnosti, symbolizovanou právě obětmi. Tento konkrétní obřad však přináší Abramovi konkrétní poselství. Draví ptáci, kteří se slétali na obětovaná zvířata (Gn 15,9–11), znamenají, že Abramovi potomci budou v otroctví „čtyři sta let“ (Gn 15,13) neboli čtyři generace (Gn 15,16). Zpátky se vrátí až čtvrtá generace Abramových potomků (Gn 15,16).

Poslední scéna obětního obřadu je dramatická: ukázala se „dýmající pec a mezi těmi rozpůlenými kusy prošla ohnivá pochodeň“ (Gn 15,17). Tento obraz představuje Boží závazek splnit slib daný ve smlouvě – předat zemi Abramovým potomkům (Gn 15,18).

Hranice zaslíbené země „od řeky Egyptské až k řece veliké, řece Eufratu“ (Gn 15,18) nám připomínají hranice rajske zahrady (srovnej s Gn 2,13.14). V tomto proctví jde tedy o víc než jen o návrat z Egypta a vlast pro Izrael. Na vzdáleném horizontu tohoto proctví, v Abrahamových potomcích získávajících kenaanskou zemi se vynořuje myšlenka spasení Božího lidu, který se nakonec vrátí do zahrady Eden.

Aplikace

Jak se můžeme naučit zaměřit svůj pohled na Krista a jeho spravedlnost jako na jedinou naději na záchranu? Co se stane, když začneme počítat naše dobré skutky?

ABRAHAMOVY POCHYBNOSTI

¹Sáraj, žena Abramova, mu nerodila. Měla egyptskou otrokyni, která se jmenovala Hagar. ²Jednou řekla Sáraj Abramovi: „Hle, Hospodin mi nedopřál, abych rodila, vejdi tedy k mé otrokyni, snad budu mít syna z ní.“ Abram Sárajiny rady uposlechl. ³Vzala tedy Abramova žena Sáraj svou otrokyni, Hagaru egyptskou, deset let po tom, co se Abram usadil v kenaanské zemi, a dala ji svému muži Abramovi za ženu. ⁴I vešel k Hagarě a ona otěhotněla. Když viděla, že je těhotná, přestala si své paní vážit. ⁵Tu řekla Sáraj Abramovi: „Mé příkoří musíš odčinit. Sama jsem ti dala svoji otrokyni do náruče, ale ona, jakmile uviděla, že je těhotná, přestala si mě vážit. At' mezi mnou a tebou rozsoudí Hospodin.“ ⁶Abram Sáraji odpověděl: „Hle, otrokyně je v tvých rukou, nalož s ní, jak uznáš za dobré.“ Od té doby ji Sáraj pokořovala tak, že Hagar od ní uprchla. (Gn 16,1–6)

Osobní studium

Proč se Abram podle úvodních veršů rozhodl mít potomka s Hagar, ačkoli to bylo v rozporu s Božím zaslíbením? V čem jsou Sáraj a Hagar ztělesněním dvou pohledů na víru (Ga 4,21–31)?

Když Abram pochyboval (Gn 15,2), Bůh ho jednoznačně ujistil, že bude mít syna. Nyní, o 10 let později, jej stále nemá. Dokonce se zdá, že i když slyšel poslední velké Boží proroctví, ztratil víru. Už nevěří, že by mohli mít se Sáraji syna. Sáraj, která již nemá žádnou naději, přebírá iniciativu a naléhá na něj, aby se uchýlil k tehdejší na starověkém Blízkém východě běžné praxi – najít si náhradu. Pro tuto službu je vybrána Hagar, Sárajina služka. A zdá se, že to vyšlo. Je ironií, že lidská strategie vypadala účinněji než víra v Boží zaslíbení.

Pasáž popisující vztah Sáraj k Abramovi odráží příběh Adama a Evy v rajské zahradě. Tyto dva texty mají několik společných motivů (Sáraj, podobně jako Eva, je aktivní; Abram, podobně jako Adam, je pasivní) a sdílejí společná slovesa a fráze („dbát na hlas“, „vzala“ a „dala“). Paralela mezi těmito dvěma příběhy však naznačuje, že Bůh

s takovým postupem nesouhlasí. V obou případech je výsledek stejný: být se zdá, že je lidské jednání na vlastní pěst, nerespektující Boží vůli, úspěšné, vede k problémům v budoucnosti.

Apoštol Pavel se odvolává na tento příběh, aby ukázal rozdíl mezi přístupem ke spase ní na základě skutků a milosti (Ga 4,23–26). Všimněte si, že se v příběhu neobjevuje Bůh. Sáraj sice o Bohu mluví, ale nikdy nemluví s ním. Ani Bůh nepromlouvá k účastníkům děje. Absence Boha je nápadná zejména v kontrastu s jeho intenzivní přítomností v předchozí kapitole.

Bůh se později zjeví Hagar, ale teprve poté, co ponížena opustila Abramův dům. Toto neočekávané setkání odhaluje Boží přítomnost navzdory lidskému úsilí jednat bez něho. „Hospodinův posel“ (Gn 16,7) je titul, který často označuje samotného Hospodina, Jahveho (viz Gn 18,1.13.22). Tentokrát je to Bůh, kdo přebírá iniciativu a oznamuje Hagar, že porodí syna Izmaela, jehož jméno znamená „Slyší Bůh“ (Gn 16,11). Je ironií osudu, že příběh, který končí myšlenkou „slyšení“ (sloveso *šama*), odráží „poslechnutí“ (*šama*) ze začátku příběhu, kdy Abram „uposlechl“ hlas Sáraj (Gn 16,2).

Aplikace

Proč je pro nás tak snadné udělat stejnou chybu, jaké se v tomto příběhu dopustil Abram?

ZNAMENÍ SMLOUVY

¹Když bylo Abramovi devětadevadesát let, ukázal se mu Hospodin a řekl: „Já jsem Bůh všemohoucí, chod' stále přede mnou, buď bezúhonný! ²Mezi sebe a tebe kladu svou smlouvu; převelice tě rozmnožím.“ ³Tu padl Abram na tvář a Bůh k němu mluvil: ⁴„Já jsem! A toto je má smlouva s tebou: Staneš se praotcem hlučícího davu pronárodů. ⁵Nebudeš se už nazývat Abram; tvé jméno bude Abraham. Určil jsem tě za otce hlučícího davu pronárodů. ⁶Převelice tě rozplodím a učiním z tebe pronárody, i králové z tebe vzejdou. ⁷Smlouvu mezi sebou a tebou i tvým potomstvem ve všech pokoleních činím totiž smlouvou věčnou, že budu Bohem tobě i tvému potomstvu.

¹⁰Znamením mé smlouvy mezi mnou a vámi i tvým potomstvem, kterou budete zachovávat, bude toto: Každý mezi vámi, kdo je mužského pohlaví, bude obřezán. (Gn 17,1–7.10)

Znamení obřízky přijal jako pečeť spravedlnosti z víry, kterou měl ještě před obřízkou. Tak se stal otcem všech neobřezaných, kteří věří a jimž je spravedlnost připočtena... (Ř 4,11)

Osobní studium

Přečti si texty Gn 17,1–19 a Ř 4,11. Jaký je duchovní a prorocký význam obřadu obřízky?

Abrahamova nevěra, jak je vidět v předchozím příběhu (Gn 16), přerušila jeho duchovní cestu s Bohem. Ten v té době mlčel. Nyní Bůh opět k Abrahamovi mluví, sklání se k němu a vrací ho zpět do bodu, kdy s ním uzavřel smlouvu (Gn 15,18).

Tentokrát Bůh dává Abrahamovi i znamení této smlouvy. Teologové dlouho diskutovali o významu obřízky, ale protože tento obřad zahrnuje prolítí krve (viz Ex 4,25), dá se chápat v kontextu oběti, což znamená, že mu byla připočtena spravedlnost (viz Ř 4,11).

Důležitá je i skutečnost, že smlouva spojená s obřízkou je popsána výrazy, které poukazují na první mesiášské proroctví (srov. Gn 17,7 s Gn 3,15). Podobnost mezi těmito dvěma texty naznačuje, že Boží slib Abramovi se netýká jen syna a díky němu zrození nového národa, ale obsahuje také

duchovní příslib spasení – pro všechny národy země. A zaslíbení „věčné smlouvy“ (Gn 17,7) slibuje oběť potomka ze semene ženy – Ježíše Krista. Ta zajišťuje věčný život všem, kteří vírou Krista přijmou (viz Ř 6,23 a Tt 1,2).

Je zajímavé, že zaslíbení věčnosti je obsaženo i ve změně jmen Abrama a Sáráj. Jména Abram a Sáráj odkazovala jen na jejich současný stav: Abram znamená „vznešený otec“ a Sáráj znamená „moje kněžna“, „princezna“ (Abramova princezna). Změna jejich jmen na „Abraham“ a „Sára“ se týká budoucnosti: Abraham znamená „otec mnoha národů“ a Sára znamená „princezna“, „kněžna“ (pro všechny). Podobně, s trochou ironie, je jméno Izák („bude se smát“) připomínkou Abrahamova smíchu (první smích zaznamenaný v Písmu, Gn 17,17). Je to smích vycházející ze skepse, možná z úžasu. Tak či onak, i když Abraham věřil tomu, co mu Hospodin jasně slíbil, stále zápasil s tím, aby ve víře a s důvěrou počkal na uskutečnění.

Aplikace

Jak se můžeme naučit věřit, i když občas s vírou zápasíme, podobně jako Abraham? Proč je důležité, abychom se nevzdali, ačkoli prožíváme období pochybností?

SYN ZASLÍBENÍ

9 Pak se ho otázali: „Kde je tvá žena Sára?“ Odpověděl: „Tady ve stanu.“¹⁰ I řekl jeden z nich: „Po obvyklé době se k tobě určitě vrátím, a hle, tvá žena bude mít syna.“ Sára naslouchala za ním ve dveřích stanu.¹¹ Abraham i Sára byli staří, sešli věkem, a Sáře již ustal běh ženský.¹² Zasmála se v duchu a řekla si: „Když už jsem tak sešlá, má se mi dostat takové rozkoše? I můj pán je stařec.“¹³ Tu Hospodin Abrahamovi řekl: „Pročpak se Sára směje a říká: ‚Což mohu opravdu родit, když už jsem tak stará?‘¹⁴ Je to snad pro Hospodina nějaký div? V jistém čase, po obvyklé době, se k tobě vrátím a Sára bude mít syna.“ (Gn 18,9–14)

Osobní studium

Poslední scéna obřízky se týkala všech. Obřezán byl nejen Izmael, ale i všichni muži Abrahamovy domácnosti (Gn 17,23–27). Slovo kol („všichni“), se v textu opakuje čtyřikrát (Gn 17,23,27). Toto zahrnutí všech tvoří pozadí, na kterém se Bůh zjevuje Abrahamovi, aby mu potvrdil zaslíbení syna „Izáka“.

Přečti si texty Gn 18,1–15 a Ř 9,9. Jaké poučení o pohostinnosti si bereme z Abrahamova přijetí jeho návštěvníků? Jak si vysvětluješ Boží odpověď na Abrahamovu pohostinnost?

Není jasné, zda Abraham věděl, kdo tito cizinci jsou (Žd 13,2). Zachází s nimi však, jako by mezi nimi byl sám Bůh. „Seděl za denního horka ve dveřích stanu“ (Gn 18,1). Vzhledem k tomu, že v divočině jsou návštěvníci vzácní, pravděpodobně se chtěl s nimi setkat. Abraham jim „vyběhl“ vstříc (Gn 18,2), přestože mu bylo už 99 let. Jednoho z těchto lidí se oslovil „Panovníku“ – Adonai („můj Pán“; Gn 18,3), což je titul, který se často používá pro Boha (Gn 20,4; Ex 15,17). Obsluhoval je a nechal jim připravit jídlo

(Gn 18,6,7). Stál vedle nich, bedlivě sledoval jejich potřeby a byl ochoten jim sloužit (Gn 18,8).

Abrahamovo chování vůči nebeským cizincům se stalo inspirujícím vzorem pohostinnosti (Žd 13,2). Jeho uctivý postoj vyjadřuje podstatu pohostinnosti. Projevování úcty a péče cizím lidem není jen příjemným projevem zdvořilosti. Bible zdůrazňuje, že je to náboženská povinnost, jako kdyby byla zaměřena na samotného Boha (srov. s Mt 25,35–40). Je pozoruhodné, že Bůh se více ztotožňuje s hladovým a potřebným cizincem než se štedrým hostitelem, který ho přijímá.

Na druhé straně návštěva Hospodina v lidském příbytku krásně ilustruje jeho milost a lásku k lidem. Toto Boží zjevení je přípravou na příchod Krista, který opustil svůj nebeský domov a stal se služebníkem, aby člověka zachránil (Fp 2,7,8). Boží zjevení zde je důkazem jistoty platnosti jeho zaslíbení (Gn 18,10). Vidí Sáru schovanou za Abrahamem (Gn 18,10) a zná její nejnítějnější myšlenky a otázky (Gn 18,12). Ví, že se smála, a její skepse se stává prostorem, kde Bůh splní své slovo.

Aplikace

Uvažuj nad myšlenkou, že „Bůh se více ztotožňuje s hladovým a potřebným cizincem než se štedrým hostitelem, který ho přijímá“. Proč je tak důležité pochopit a pamatovat si tento přístup?

LOT V SODOMĚ

²²Zatímco se muži odtud ubírali k Sodomě, Abraham zůstal stát před Hospodinem. ²³I přistoupil Abraham a řekl: „Vyhladiš snad se svévolníkem i spravedlivého? ²⁴Možná, že je v tom městě padesát spravedlivých; vyhladiš snad i je a nepromineš tomu místu, přestože je v něm padesát spravedlivých? ²⁵Přece bys neudělal něco takového a neusmrtil spolu se svévolníkem spravedlivého; pak by na tom byl spravedlivý stejně jako svévolník. To bys přece neudělal. Což Soudce vší země nejedná podle práva?“ ²⁶Hospodin odpověděl: „Najdu-li v Sodomě, v tom městě, padesát spravedlivých, prominu kvůli nim celému místu.“ ²⁷Abraham pokračoval: „Dovoluji si k Panovníkovi mluvit, ač jsem prach a popel...“

³²Nato řekl: „Ať se Panovník nerozhněvá, promluví-li ještě jednou: Možná, že se jich tam najde deset.“ Pravitel: „Nezahladím je ani kvůli těm deseti.“ (Gn 18,22–27,32)

Osobní studium

Přečti si text Gn 18,16–19,29. Jak Abrahamova prorocká služba ovlivňuje jeho odpovědnost vůči Lotovi?

Bůh právě znovu potvrdil Abrahamovi své zaslíbení o synovi. Ale místo toho, aby si Abraham užíval dobré zprávy, začíná s Bohem vášnivou diskusí o osudu Lota v Sodomě. Abraham není jen prorokem, kterému Bůh zjevuje svou vůli. Je také prorokem, který mluví za bezbožné. Hebrejská fráze „stát před Hospodinem“ (Gn 18,22) je slovním spojením, které označuje modlitbu.

Abraham ve skutečnosti oslovuje Boha a vyjednává s ním o záchraně Sodomy, kde žije jeho synovec. Postupně snižuje počet potřebných spravedlivých v Sodomě z padesáti na deset a dostává od Boha slib, že pro deset spravedlivých Sodomu ušetří.

Při čtení příběhu o tom, co se stalo v Sodomě, když dva andělé přišli k Lotovi, aby ho varovali (Gn 19,1–10), vidíme zkaženost a zvrácenost obyvatel města. Bylo to opravdu zkažené místo, podobně jako celé národy kolem. I to byl důvod, proč měli

být tito lidé nakonec ze země vyhnáni (viz Gn 15,16).

„Nyní se blížila poslední noc Sodomy. Lidé to však vůbec nepostřehli. Zatímco se andělé přibližovali k místu zkázy, lidé snili o prosperitě a radovánkách. Poslední den byl jako každý jiný, který přišel a odešel. Krajina nesrovnatelně krásy byla zalita paprsky zapadajícího slunce. Lidé dychtící po zábavách bloumali sem a tam a snažili se najít něco, co by je pobavilo.“ (PP 157.158; NUD 69.70)

Bůh nakonec zachránil pouze Lota, jeho manželku a dvě dcery (Gn 19,15), ani ne polovinu z požadovaných deseti spravedlivých. Zetové, kteří Lotovo varování nebrali vážně, zůstali ve městě (Gn 19,14).

Nádherná země byla poté zničena. Hebrejské sloveso *hafak* („zničit“, „podvrátit“; doslova „převrátit“, „vyvrátit“) se v této pasáži vyskytuje několikrát (Gn 19,21.25.29) a charakterizuje zničení Sodomy (Dt 29,22; Am 4,11). Jde o to, že země byla vyvrácena. Stejně jako potopa „smetla“ původní stvoření (Gn 6,7), spálení Sodomy je „zničením“ rajské zahrady (Gn 13,10). Zničení Sodomy je předzvěstí destrukce na konci časů (viz Juda 1,7).

Aplikace

Co o Abrahamovi vypovídá jeho „vyjednávání“ s Bohem? Co říká o Bohu jeho ochota Abrahama vyslechnout?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si první část 32. kapitoly „Stará a nová smlouva“ v knize *Na úsvitu dějin* (PP 370–373; NUD 170–174).

Abrahamova trpělivá a vytrvalá prosba za obyvatele Sodomy (Gn 18,22–33) by nás měla povzbudit k modlitbě za lidi, kteří neznají Boha, i když se zdají být v beznadějně hříšném stavu. Laskavá Boží reakce na Abrahamovo naléhání a jeho ochota odpustit jen kvůli „deseti“ spravedlivým je „revolučním“ konceptem, jak uvádí Gerhard Hasel:

„Staré kolektivní myšlení, které vystavilo i nevinného člena vinného společenství trestu, bylo mimořádně revolučním způsobem transponováno do něčeho nového: přítomnost zbytku spravedlivých lidí by mohla mít záchrannou funkci pro celek. [...] Kvůli spravedlivému pozůstatku by Bůh ve své spravedlnosti odpustil špatnému městu. Toto pojetí je široce rozvinuto v prorockém výroku o Hospodinově služebníkovi, který „získá spravedlnost mnohým.“ (HASEL, Gerhard F., *The Remnant: The History and Theology of the Remnant Idea From Genesis to Isaiah*, 3rd edition, Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 1980, s. 150, 151)

„Všude kolem nás jsou lidé, kteří se řítí do záhuby. Každou hodinu někteří zacházejí za hranici, kde je už není možno zasáhnout Boží milostí. Kde jsou hlasy, které naléhavě vyzývají hříšníka, aby unikl tomuto hroznému údělu? Kde jsou ti, kdo za něj úpěnlivě prosí Boha?“

Abraham měl stejného ducha jako Kristus, který je sám největším přimluvcem za hříšníky. Kristus prokázal hříšníkovi takovou lásku, jakou může projevit jen nekonečná dobrota.“ (PP 140; NUD 60)

Otázky k rozhovoru

1. Pouze duha a obřízka se nazývají „znamením smlouvy“. Jaké jsou společné body a rozdíly mezi těmito dvěma smlouvami?
2. Abrahama povolal Bůh. V Novém zákoně je Abraham uváděn jako příklad toho, co znamená žít vírou. Přesto i Abraham často ztrácel odvahu a padal. Co bychom se od něho mohli naučit, a v čem by nám neměl být příkladem?
3. Někteří lidé odmítají myšlenku, že Bůh bude trestat nespravedlivé. Tvrdí, že takové jednání by odporovalo Boží lásce. Jak byste reagovali na takové výhrady?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
